

Василь Вербовський
(студент другого освітнього рівня I курсу,
спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,
педагогічний факультет)

Віра Ковальчук
(Наук.керів. – к. пед. н., доцент)

Організація самостійної роботи студентів засобами комп'ютерних технологій

Запровадження в навчально-виховний процес навчальних закладів комп'ютерних технологій є вимогою часу. Без використання комп'ютерної техніки в даний час не можливо забезпечити рівний доступ до якісної освіти для всіх учнів. Незалежно від ступеня, типу, форми власності закладу та рівня своєї кваліфікації, вчитель повинен вміти орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільств. Тому, завдання педагогічного вузу – підготувати висококваліфікованих спеціалістів, які вільно володіють інформаційними технологіями.

Організація самостійної роботи студентів у вищій школі є об'єктом наукових досліджень вчених, обговорюватися на сторінках як вітчизняної, так і зарубіжної педагогічної, навчально-методичної літератури, у ході науково-практичних конференцій. В працях Л. С. Виготського, І. Я. Лернера, Н. Ф. Талізінної, Л. В. Жарова, Р. Г. Лемберг та інших, розкрито поняття «самостійна робота», «самостійна пізнавальна діяльність», «самостійність». Залучення комп'ютерних технологій у процес навчання розглядається в роботах В. П. Беспалька, Б. С. Гершунського, Є. П. Полат; дидактичним та психолого-педагогічним проблемам використання комп'ютерних технологій в процесі навчання присвячено дослідження Є. А. Барахсанової, П. Я. Гальперина, Є. І. Машбіц, Є. Д. Нелунової та ін.

Мета статті теоретично обґрунтувати вплив технічних засобів навчання, комп'ютерних технологій на підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів закладів вищої освіти.

Оволодіння інформаційними технологіями відбувається під час вивчення предметів з інформаційних технологій та також інших дисциплін навчального плану. До сучасних комп'ютерних технологій навчання відносяться Інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, програмне забезпечення, електронні посібники та підручники, дистанційне навчання (комп'ютерний супровід навчання). Застосування сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі закладу вищої освіти потребує змін у методиці викладання всіх дисциплін. Це пов'язано з тим, що викладач перестає бути для

студента єдиним джерелом отримання знань. Нині багато інформації можна знайти в мережі Інтернет та за її допомогою. Орієнтація на формування репродуктивних навичок, таких як запам'ятовування та відтворення, в процесі традиційного навчання замінюється на розвиток умінь співставлення, синтезу, аналізу, оцінювання виявлення зв'язків, планування, групової взаємодії з використанням комп'ютерних технологій. Зміни мають відбутися в організації самостійної роботи та у методиці проведення аудиторних занять. В навчально-методичній літературі помітна тенденція до скорочення в навчальних планах аудиторних годин і збільшення годин, відведених на самостійну роботу (до 60% навчального часу) [2, с. 243]. Оскільки в плані підготовки на самостійне засвоєння навчального матеріалу відводиться половина і більше половини загального обсягу навчальних годин, то ця значна частина навчального навантаження повинна мати чітку визначеність відносно свого змісту і організації. Інформаційно-комунікаційні та дистанційні технології навчання дають змогу забезпечити студентів електронними навчальними ресурсами для самостійного опрацювання, завданнями для самостійного виконання, реалізувати індивідуальний підхід до кожного студента.

Використання комп'ютерних технологій та дистанційних технологій у навчальному закладі вищої освіти поступово вносить зміни в невід'ємні елементи традиційної системи освіти, замінюючи дошку і крейду на електронну дошку і комп'ютерні навчальні системи, книжкову бібліотеку на електронну, звичайну аудиторію на мультимедійну. Зміни у програмах і навчальних планах, викликані запровадженням нових навчальних курсів з інформатики, сприяли також і змінам у змісті та формах підготовки студентів з інших дисциплін. Викладачі і студенти отримали новий інструментарій розв'язання цілої низки навчальних завдань, що суттєво вплинуло на проведення занять [4].

Під час розробки системи організації самостійної роботи з використанням компютера важливо спиратися на об'єктивні вихідні передумови, до яких насамперед варто віднести: 1) наявність інформаційної інфраструктури і рівень сформованості освітньо-інформаційного середовища; 2) науково-методичний потенціал викладачів кафедри, їхню готовність використовувати комп'ютерні технології; 3) рівень підготовки студентів, який залежить від певних соціальних, економічних та інших чинників; 4) можливості навчально-методичного і технічного забезпечення навчального закладу; 5) ресурсне забезпечення; 6) зміст і структура навчальної дисципліни; 7) форма занять.

Розвиток інформаційної інфраструктури великою мірою визначається матеріально-технічним забезпеченням комп'ютерної техніки. На сьогодні в ЗВО ця проблема успішно вирішується: комп'ютерні класи, проектори, вільний доступ до мережі Інтернет в вузі та гуртожитку. Самостійну роботу студентів

при вивченні навчальних дисциплін навчального плану у вузі з використанням інформаційних технологій можна організувати як систему: – роботи з електронними виданнями в бібліотеці, під час підготовки до семінарських занять та самостійної роботи – виконання індивідуальних завдань на основі використання інформаційних технологій; – поточної атестації за допомогою електронного тестування; – використання освітніх сайтів та автоматизованих навчальних програмних засобів. В умовах інформаційно-комунікаційного середовища використовуються особливі форми самостійної роботи. У педагогічній літературі існує термін «модель застосування телекомунікаційних мереж у навчанні», під яким розуміють тип структурованої організованої діяльності, спрямованої на набуття знань із застосуванням одного чи декількох режимів роботи в Інтернеті [5]. Робота з Інтернетом має свою специфіку: з одного боку, Інтернет виступає як джерело інформації, у мережі знаходиться багато точок перетину інформації та навчальних предметів, важливо тільки забезпечити їх перетин. З іншого боку, Інтернет виступає як інструмент отримання інформації. У зв'язку з цим необхідно детальніше зупинитися на тому, що послуги, які надаються мережею Інтернет, зорієнтовані на кінцевого користувача, а не на процес навчання [6]. Така ситуація вимагає проводити паралельне навчання/тренування навичках користування Інтернет-технологіями. Існує визначений перелік вимог, вмінь та навичок, що показує готовність студента до подальшої роботи з інформацією в Інтернеті. Це: навички користувача комп'ютерного засобу; вміння користуватися програмними засобами (наприклад, Internet Explorer); вміння користуватися пошуковими системами та каталогами, електронними словниками; вміння пошуку необхідної сторінки через введення адреси в адресний рядок; вміння рухатися по дереву посилань; вміння працювати з файлами різних форматів, як «списувати» їх, так і «завантажувати»; вміння зберігати інформацію, повторно використовувати, додавати її до системи закладок; вміння використовувати інформацію для розв'язання поставленого завдання, діяти при цьому цілеспрямовано; вміння критично осмислювати та обробляти інформацію. Необхідність формування таких вмінь пов'язана не тільки з утилітарними завданнями, що стоять перед студентом, який навчається, але й у зв'язку з виявленими окремими негативними впливами Інтернет-технологій на розвиток особистості [1, с. 42]. Інформатизація навчального процесу сприяє впровадженню нових організаційних форм і методів навчання. Доцільність застосування інформаційних технологій зумовлена: – економією навчального часу за рахунок автоматизації операцій обчислювального характеру; – підвищенням наочності матеріалу та полегшенням його сприйняття завдяки

компактному і чіткому поданню навчальної інформації; – інтенсифікацією навчання за рахунок алгоритмізації процесу розв'язування навчальних задач; – розширенням та поглибленням змісту навчання з дисципліни, що вивчається, за рахунок організації експериментально-дослідницької діяльності студента на основі моделювання процесів і явищ; – здійсненням оперативного контролю за результативністю навчання.

Таким чином, використання інформаційних технологій в організації самостійної роботи студентів дозволяє залучити студента до активної пізнавальної діяльності, а й закладає основи їх подальшої постійної самоосвіти, отже, педагогічне інформаційно-освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності програмно-апаратних та традиційних форм навчання, й визначає самостійну роботу студента як більш незалежну та творчу. В ході такого навчання студенти вчаться не лише набувати і застосовувати знання, але і знаходити необхідні для них засоби навчання і джерела інформації, уміти працювати з цією інформацією. Використання комп'ютерних технологій дозволяє підвищити рівень самоосвіти, мотивації навчальної діяльності; дає абсолютно нові можливості для творчості, отримання і закріплення різних професійних навичок. *Подальші дослідження будуть спрямовані на пошук оптимальних форм і методів організації самостійної роботи студентів засобами інформаційних технологій.*

Список використаних джерел

1. Бужиков Р. П. Дидактичний потенціал Інтернет-технологій в сучасній системі освіти. *Проблеми освіти*. 2009. №66 С. 40-44.
2. Вища освіта України і Болонський процес. *Навчальний посібник* / За редакцією Кременя В.Г. Тернопіль: ВЕЖА, 2004. 320 с. С. 243.
3. Лист МОН молоді і спорту №1/9-493 від 24.06.11 року. Щодо організації навчання вчителів з використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Електронний ресурс*. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/19837/
4. Науменко О. М. Використання мультимедійних засобів у підготовці студентів педагогічних коледжів. *Електронний ресурс*. Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання. 2008. Вип. 4. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em8/emg.html>.
5. Новые педагогические и информационные технологии в образовании / под ред. Е. С. Полат. Москва: Логос, 1999. 256 с.
6. Усенков Д. Ю. О необходимости разработки информационно-методических материалов по применению Интернета в преподавании учебных дисциплин. *Електронний ресурс*. Режим доступу: <http://ito.bitpro.ni/2000/ni/1/14.html> «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи р